

Sprawozdanie z laboratorium:
Uczenie Maszynowe i Sieci Neuronowe

2 lipca 2013

Prowadzący: dr hab. inż. Maciej Komosiński

Autorzy:	Maciej Trojan	inf94378	ISWD	maciek.trojan@me.com
	Paweł Rychły	inf94362	ISWD	pawelrychly@gmail.com

Zajęcia środowe, 11:45.

1 Uczenie nadzorowane sztucznych sieci neuronowych

Zadanie 2. Różnice funkcjonalne pomiędzy sieciami jedno- i wielowarstwowymi oraz pomiędzy sieciami liniowymi a nieliniowymi (uczenie sieci warstwowych funkcji logicznej AND i funkcji różnicy symetrycznej XOR)

1. Skonstruuj zbiór przykładów definiujący dwuargumentową funkcję ("bramkę") AND (File—New—Data set) i zachowaj go. Wszystkie 4 przykłady mają stanowić zbiór uczący. Jakie są klasy decyzyjne w tym zbiorze przykładów i jakie są ich licznosci?

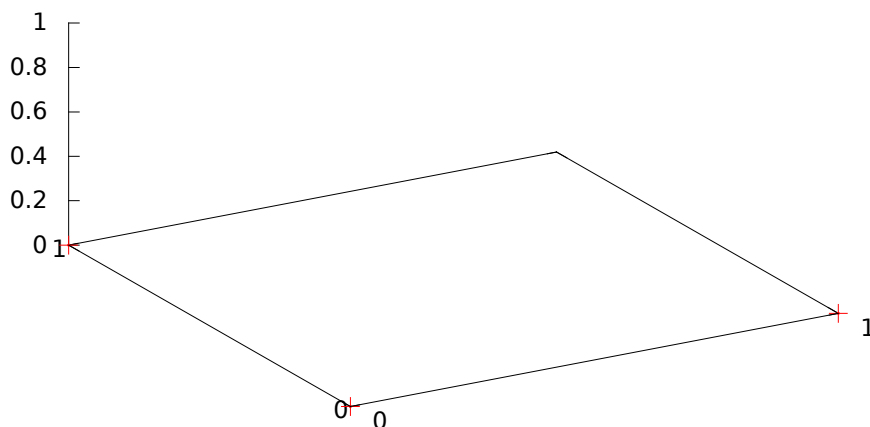
Zbiór zawiera dwie klasy decyzyjne: 1 i 0. Ich licznosci wynoszą odpowiednio: 1 i 3.

VAR1	VAR2	decyzja
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	1

Tabela 1: Zbiór przykładów uczących

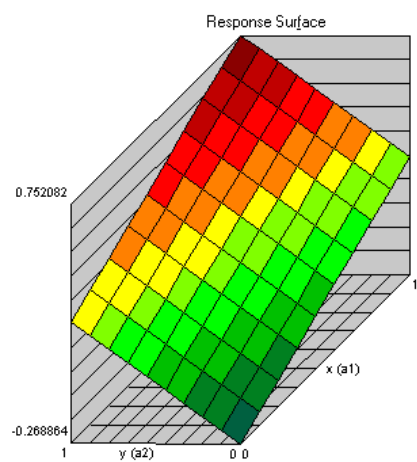
AND - Pożądana funkcja odpowiedzi.

+

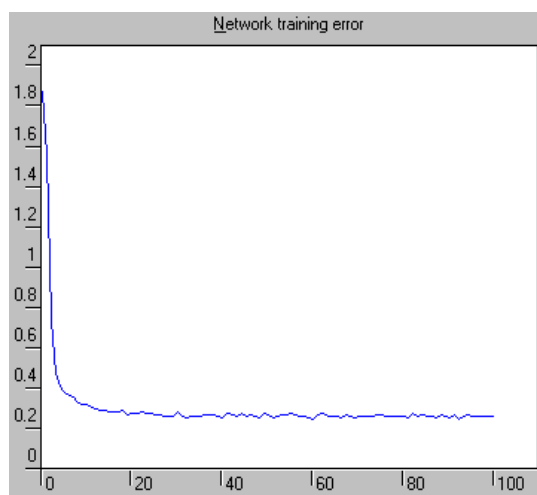

Rysunek 1: Pożądana funkcja odpowiedzi sieci

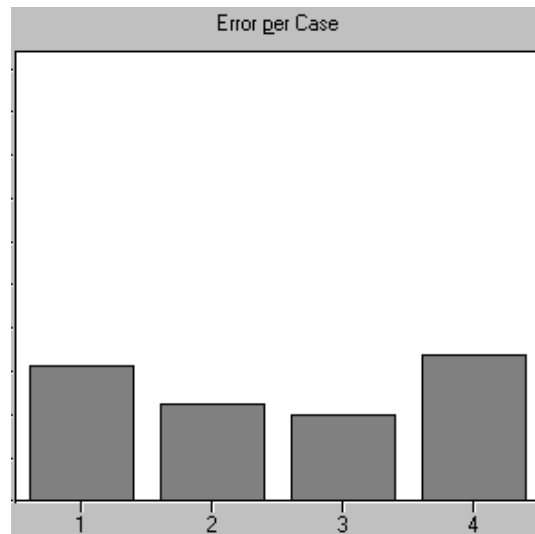
3. Wyobraź sobie (narysuj) pożądaną funkcję odpowiedzi sieci (trójwymiarowy wykres zależności wyjścia od dwóch wejść)

Rysunek 2: Funkcja odpowiedzi sieci

Rysunek 3: Wykres błędu

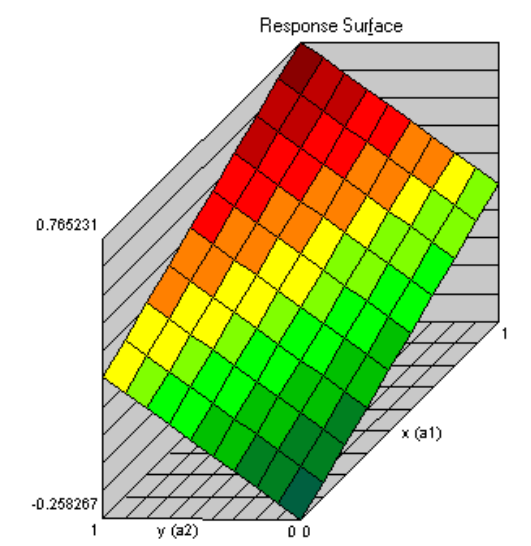

Rysunek 4: Błędy dla poszczególnych przypadków

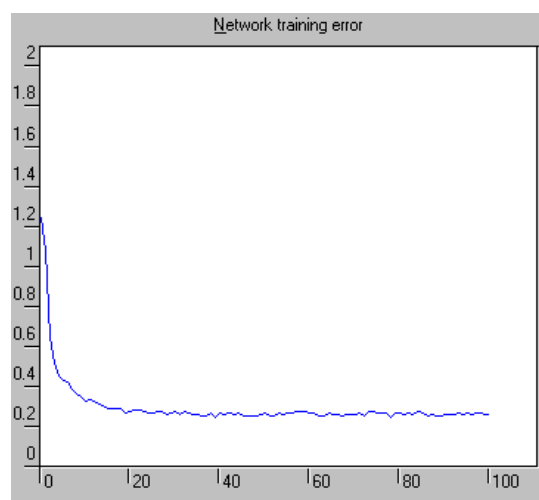
4. Skonstruuj liniową sieć jednowarstwową o architekturze 2-1 (File—New—Network, Type=Linear, przycisk Advise). Uaktywnij okno wykresu błędu średniokwadratowego (Statistics—Training graph). Naucz sieć na problemie AND (Train—Multilayer perceptron—Back propagation). Obejrzyj funkcję odpowiedzi sieci (Run—Response surface) i błędy dla poszczególnych przypadków (Statistics—Case errors)

5. Spróbuj utworzyć sieć liniową dla problemu AND o liczbie warstw większej niż 2.

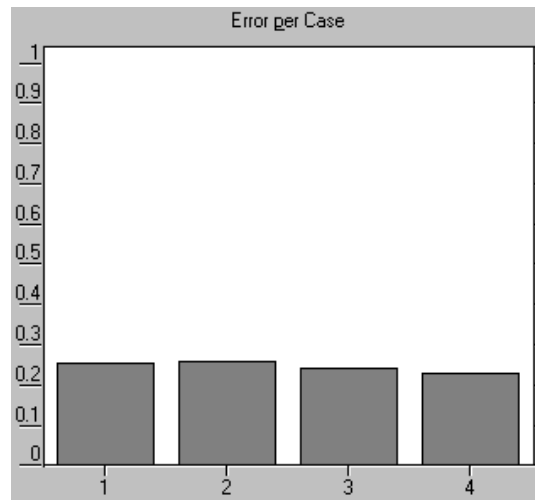
Program Statistica uniemożliwia utworzenie takiej sieci.

Rysunek 5: Funkcja odpowiedzi sieci

Rysunek 6: Wykres błędu

Rysunek 7: Błędy dla poszczególnych przypadków

6. Przerób sieć na nieliniową sieć jednowarstwową (ustawiając Act fn w Edit—Network na Logistic) i naucz ją na tym samym problemie.

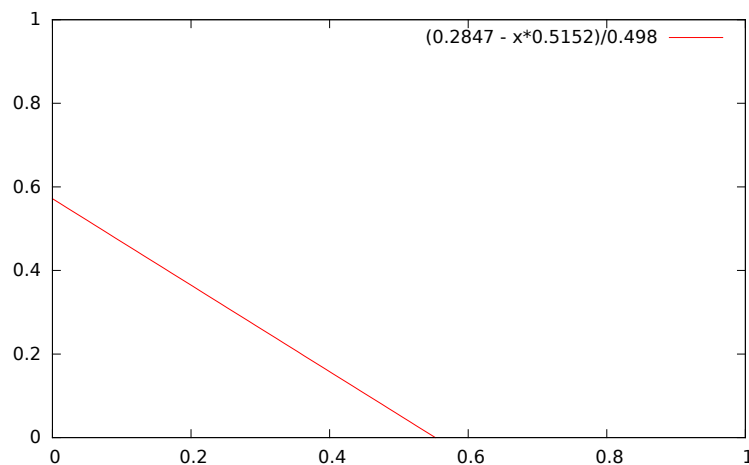
7. Wejź do edytora sieci (Network—Edit) i przypatrz się wagom neuronu wyjściowego. Wykreśl w przestrzeni wejść prostą, którą definiuje neuron wyjściowy i oceń, czy i jak realizuje ona separację klas decyzyjnych.

wagi:

$w_0 = 0.2847$

$w_1 = 0.5152$

$w_2 = 0.4980$

Rysunek 8: Prosta w przestrzeni wejść definiująca neuron wyjściowy

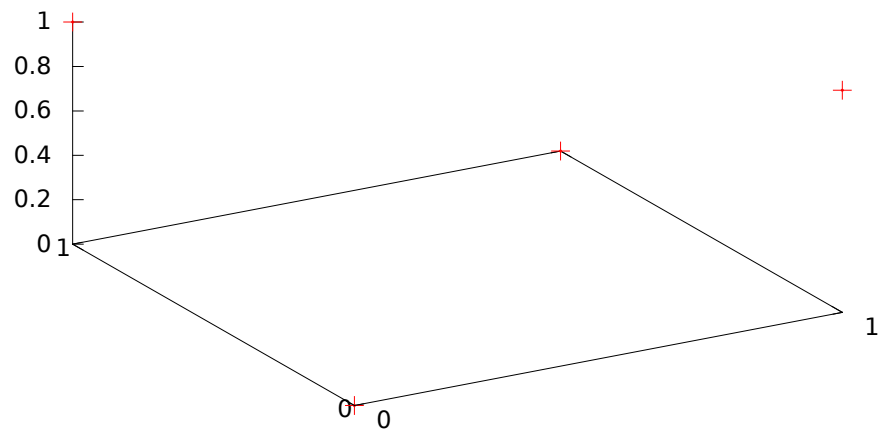
Prosta dokonuje niepoprawnej separacji klas decyzyjnych. Zgodnie z narysowaną prostą przypadki 0, 1 oraz 1, 0 należałyby do klasy 1.

VAR1	VAR2	decyzja
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0

Tabela 2: Zbiór przykładów uczących

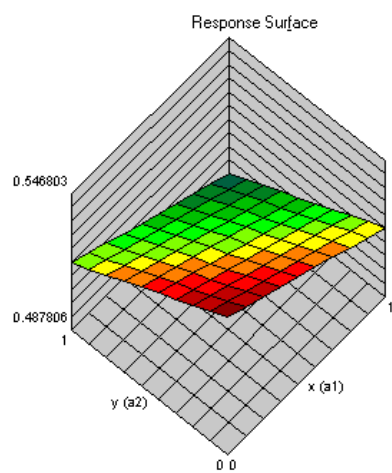
8. Skonstruuj zbiór przykładów definiujący dwuargumentową funkcję XOR i zachowaj go. Wszystkie 4 przykłady mają stanowić zbiór uczący.

XOR - Pożądana funkcja odpowiedzi.

Rysunek 9: Pożądana funkcja odpowiedzi sieci

9. Wyobraź sobie (narysuj) pożądaną funkcję odpowiedzi sieci.

Rysunek 10: Funkcja odpowiedzi sieci

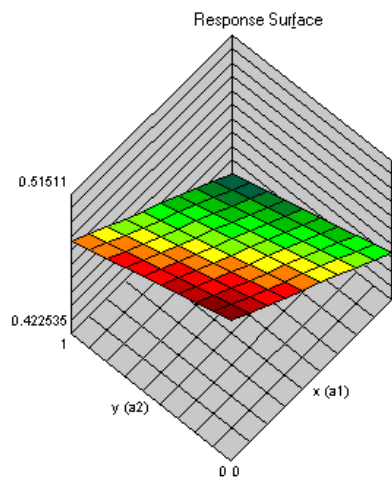
Rysunek 11: Wykres błędu

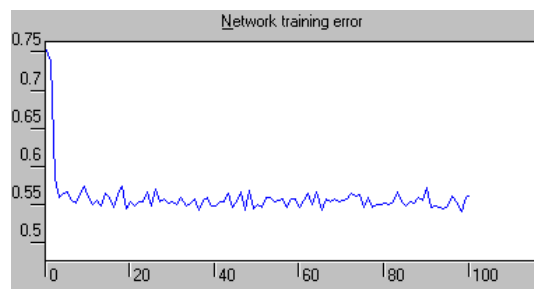
Rysunek 12: Błędy dla poszczególnych przypadków

10. Skonstruuj liniową sieć jednowarstwową o architekturze 2-1 i naucz ją na problemie XOR. Obejrzyj funkcję odpowiedzi sieci i błędy dla poszczególnych przypadków.

Rysunek 13: Funkcja odpowiedzi sieci

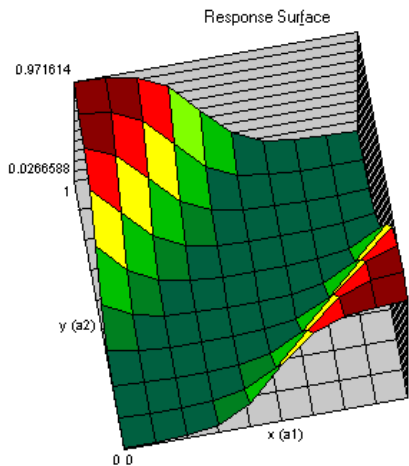
Rysunek 14: Wykres błędu

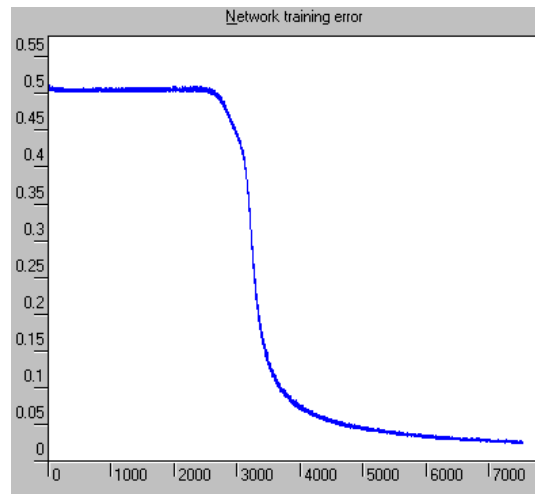
Rysunek 15: Błędy dla poszczególnych przypadków

11. Przerób sieć na nieliniową sieć jednowarstwową i naucz ją na tym samym problemie (zwróć uwagę, jak sieć stara się minimalizować błąd). Obejrzyj, jak zmienia się rozkład wag podczas procesu uczenia (Statistics—Weight distribution).

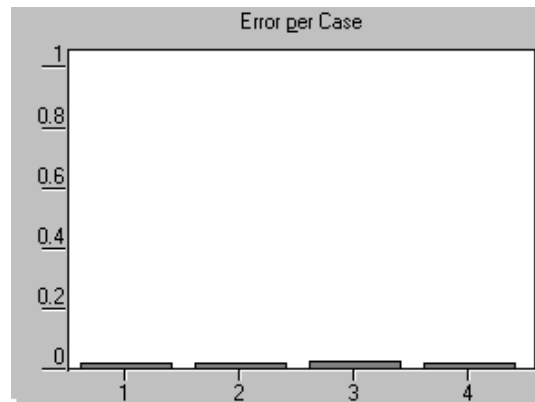
W trakcie procesu uczenia wartości wag zbiegały się do siebie.

Rysunek 16: Funkcja odpowiedzi sieci

Rysunek 17: Wykres błędu

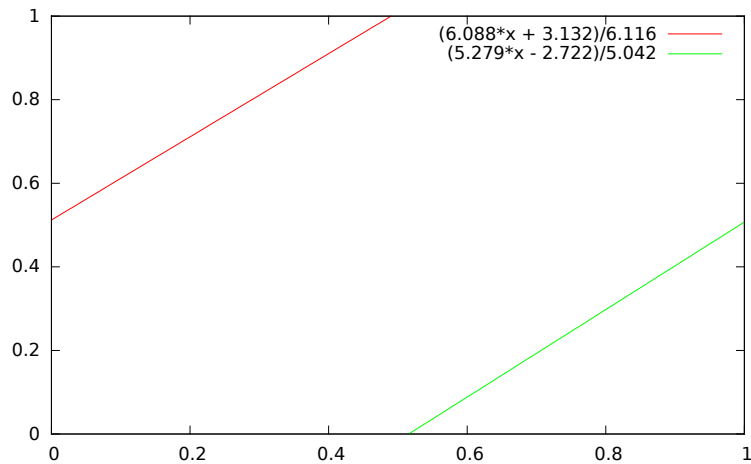

Rysunek 18: Błędy dla poszczególnych przypadków

12. Skonstruuj nieliniową sieć dwuwarstwową o architekturze 2-2-1 (File—New—Network, Type=Multilayer perceptron) i naucz ją na problemie XOR. Obejrzyj funkcję odpowiedzi.

0	h1#01	h1#02
Th	-3.132	2.722
a1	-6.088	-5.279
a2	6.116	5.042

Tabela 3: Wagi neuronów w warstwie ukrytej

Rysunek 19: Proste wyznaczone przez neurony warstwy ukrytej

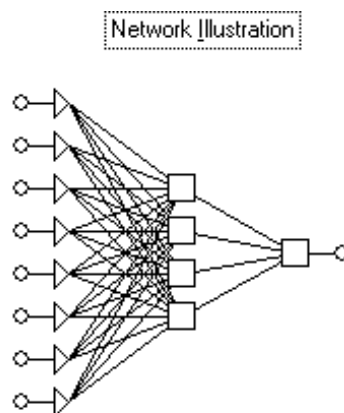
13. Obejrzyj wagi sieci w edytorze sieci (Edit—Network). Jakie proste definiują neurony w warstwie ukrytej (spróbuj je narysować w przestrzeni wejść) ? Jak można interpretować działanie neuronu wyjściowego ?

Neuron wyjściowy agreguje informacje pochodzące z neuronów ukrytych. Wagi neuronów warstw ukrytych definiują płaszczyzny w przestrzeni wejść. Neuron wyjściowy dokonuje klasyfikacji, w oparciu o te płaszczyzny.

14. Obejrzyj, jak zmienia się rozkład wag podczas procesu uczenia. Jaka jest przyczyna takiego zachowania wag i jakie to może mieć konsekwencje (z "informatycznego" punktu widzenia) ?

W trakcie uczenia sieci, wartości bezwzględne wag systematycznie rosną. Może to doprowadzić do przekroczenia zakresu liczb.

Zadanie 3. Obserwacja zjawiska przeuczenia na przykładzie zbioru PIMA

Rysunek 20: Dwuwarstwowa sieć neuronowa o architekturze 8-4-1.

2. Wczytaj zbiór PIMA i skonstruuj dla niego dwuwarstwową sieć nieliniową o architekturze 8-4-1.

Classification

Accept Output type Confidence

Reject Scale

Time Series Handling

Steps Lookahead

Pre/Post Processing

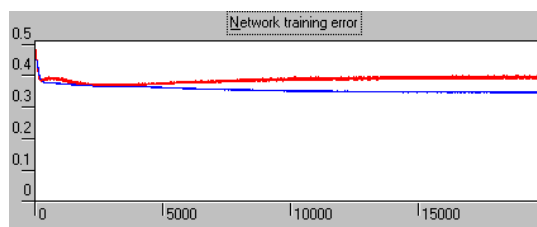
Inputs Input Fn None

Outputs Output Fn None

	Convert	Missing	Min/Mean	Max/SD
ATR1	Minimax	Mean	0	1
ATR2	Minimax	Mean	0	1
ATR3	Minimax	Mean	0	1
ATR4	Minimax	Mean	0	1
ATR5	Minimax	Mean	0	1
ATR6	Minimax	Mean	0	1

Rysunek 21: Okno Pre/Post Processing

3. Obejrzyj ustawienia w okienku Pre/Post Processing.

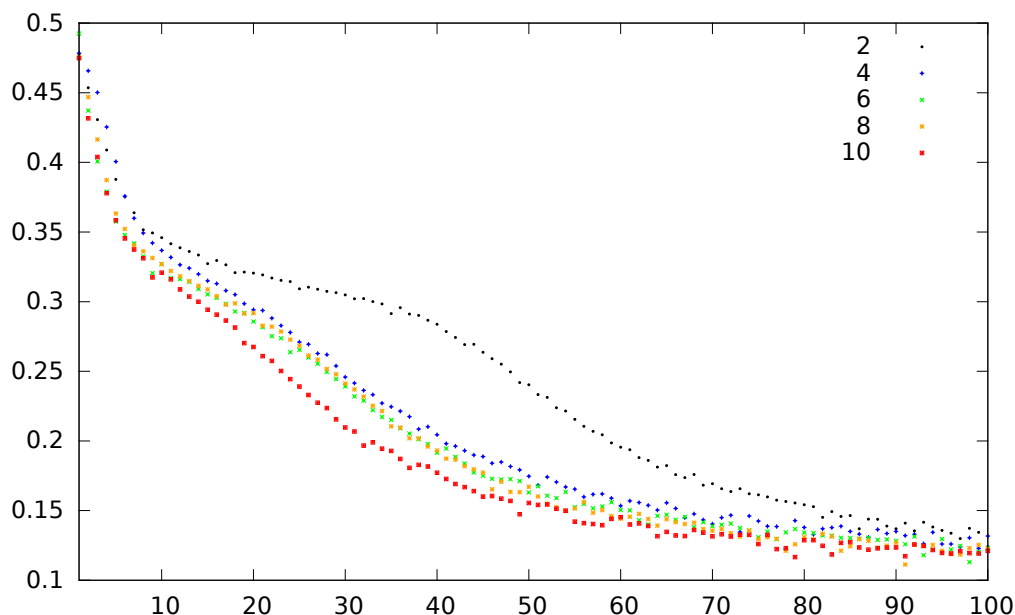

Rysunek 22: Przebieg błędów dla zbioru uczącego i weryfikującego

5. Przeprowadź uczenie algorytmem wstecznej propagacji błędów (może być bardzo długie, np. 20 000 epok); obserwuj przebieg błędów dla zbioru uczącego i weryfikującego.

Jak można zauważyć na powyższym wykresie, po około 5000 epok błąd średniokwadratowy dla zbioru weryfikującego zaczął rosnąć. Spowodowane jest to efektem przeuczenia.

Zadanie 4. Dobór liczby neuronów w warstwie ukrytej na przykładzie zbioru IRIS.

Rysunek 23: Przebieg błędów uczenia w zależności od liczby neuronów w warstwie ukrytej

3. Czy istnieje jednoznaczna zależność pomiędzy n a przebiegiem błędów średniokwadratowych? Czy biorąc pod uwagę tylko przebieg błędów dla zbioru uczącego można ustalić optymalną liczbę neuronów w warstwie ukrytej? Jeśli tak, to ile ona wynosi dla tego zbioru przykładów? Jak można zauważyć na powyższym wykresie, większa liczba neuronów w warstwie ukrytej spowodowała, że błąd w początkowych

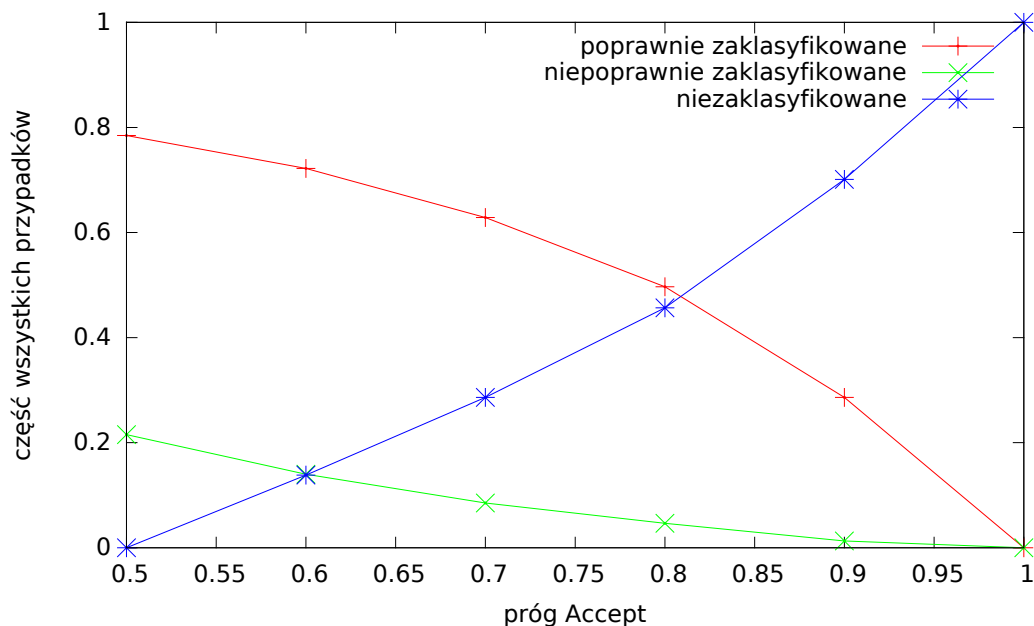
epokach uczenia spadał szybciej. Różnica ta malała jednak w kolejnych etapach. Nie można ustalić optymalnej liczby neuronów w warstwie ukrytej.

	v1	v2	v1	v2	v1	v2
Total	403	219	51	18	46	31
Correct	111	0	11	0	12	0
Wrong	0	2	0	0	0	2
Unknown	292	217	40	18	34	29
v1	111	2	11	0	12	2
v2	0	0	0	0	0	0

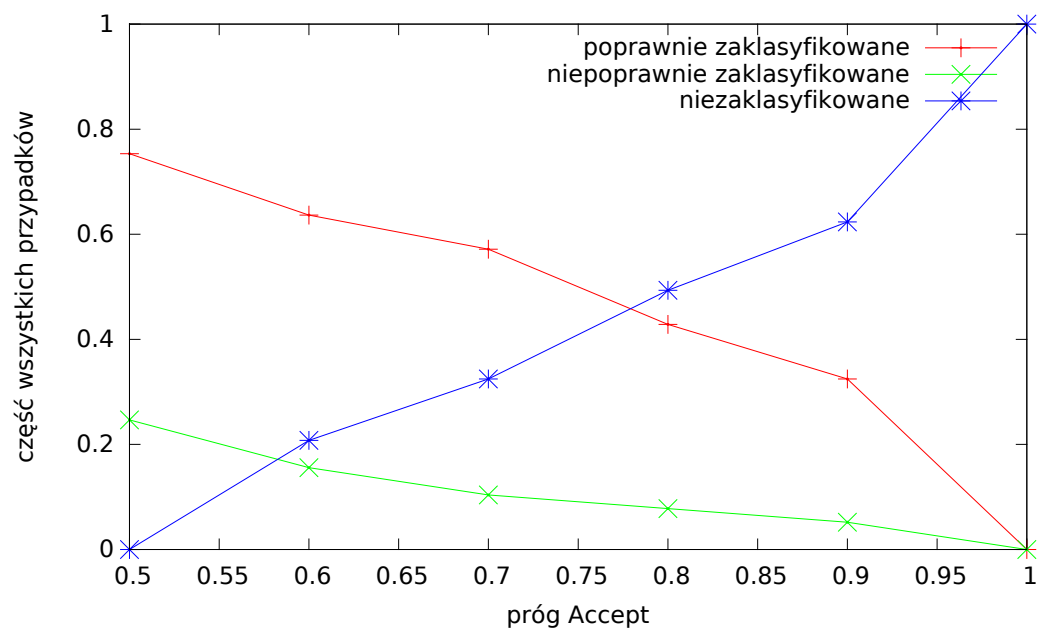
Rysunek 24: Przebieg błędu uczenia w zależności od liczby neuronów w warstwie ukrytej

Zadanie 7. Dobór liczby neuronów w warstwie ukrytej na przykładzie zbioru IRIS.

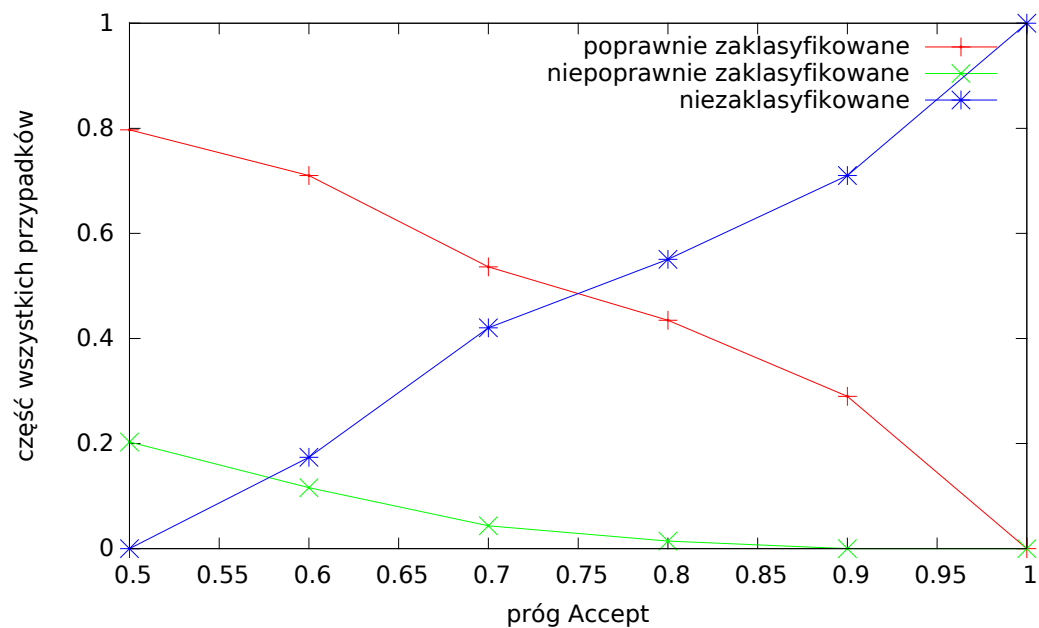
2. Przeprowadź klasyfikowanie przykładów ze zbioru testującego (okno Statistics—Classification). Znajdź w tym oknie macierz pomyłek (ang. confusion matrix)

Rysunek 25: Część przypadków zaklasyfikowanych poprawnie, błędnie i niezaklasyfikowanych w zależności od progu akceptacji, dla zbioru treningowego.

Rysunek 26: Część przypadków zaklasyfikowanych poprawnie, błędnie i niezaklasyfikowanych w zależności od progu akceptacji, dla zbioru testowego.

Rysunek 27: Część przypadków zaklasyfikowanych poprawnie, błędnie i niezaklasyfikowanych w zależności od progu akceptacji, dla zbioru weryfikującego.

4. Przy użyciu gnuplota sporządź wykres (trzy przebiegi na jednym wykresie) zależności procentu przypadków z jednego ze zbiorów (uczącego / weryfikującego / testującego): – poprawnie zaklasyfikowanych (do wszystkich klas decyzyjnych razem), – niepoprawnie zaklasyfikowanych, – niezaklasyfikowanych w funkcji progów Accept

5. Czy na podstawie otrzymanego wykresu można zasugerować jakąś optymalną wartość obu progów dla tego zbioru przykładów i tej sieci? Tak. Wartość ta zależy jednak od tego jak ‘kosztowne’ jest dokonanie błędnej klasyfikacji. Zakładając, że w analizowanym problemie koszt takiej pomyłki jest niewielki, sugerowanymi wartościami progów Accept i Reject są odpowiednio: 0.5 i 0.5.